

си. Тѣ разпродавали разни долнокачествени черковни книжки — „за спасение на грѣшниците или по-добре за тѣхното загинване“ — и обявявали прочита на всѣка друга книга за праздна работа или смъртенъ грѣхъ. Тѣ държали народа въ пълно невежество и убивали националното му съзнание, убеждавайки го, ужъ съ езика на пророцитѣ и черковнитѣ отци, че блаженството е не на този свѣтъ, не въ материалнитѣ и нравствени облаги на земята, и че турското владичество било божие изпитание за спасение на душата му („Когото Богъ обича, мѣчи го“). Тѣ, чрезъ изключителното си право, получено отъ владиката, да изповѣдватъ народа презъ поститѣ и да помиряватъ при семейни раздори (нѣщо, което по-рано вършало бѣлото духовенство), успѣвали, по примѣра на иезуититѣ, да узнаватъ тайнитѣ мисли у българитѣ и да ги шпиониратъ въ услуга на свѣтска и духовна власть. Единъ такъвъ мнимъ аскетъ, за когото важи епитета отъ Неофита Бозвели „грекомано-чорбаджийски очи и уши“, билъ се настанилъ и въ Сливенъ, и него Селимински упозналъ като „бичъ и зълъ духъ“ на града, особено при по-раншно издайничество на нѣкои съучастници въ Завѣрата. . .

Съ дълбоко отвращение говори нашиятъ историкъ за цѣлата тази пасмина сѣячи на мракъ и поквара у насъ, поставена подъ високо покровителство. И сарказмътъ е смекченъ съ малко хуморъ само тамъ, гдето той се спира на постниците-просяци, достойни сътрудници на лѣкаритѣ-просяци и свещениците-просяци, дошли все отъ прочутитѣ грѣцки мѣнастири. Едни отъ тѣхъ, наричани моралии или кравариоти, имали за свой предводителъ нѣкой майсторъ, който ги учалъ на разни лукавщини и мошеничества: какъ да се преструватъ на слѣпи, глухи или хроми; какъ да приготвятъ отъ билки лѣкарства за всички човѣшки болести; какъ да фалшифициратъ свети мощи, архиерейски позволения и дори хрисовули. И голѣмо било удивлението на Селимински, когато въ 1843 г. единъ учителъ въ Атина му се похвалилъ, че е отъ подобенъ произходъ и че ужъ „тази шайка е просвѣщавала и лѣкувала българитѣ“.

Особено чувствителенъ е нашиятъ историкъ, когато докосне похода на фенерскитѣ агенти срещу българското образование и българския езикъ. Той цитира византийскитѣ историци Дука и Франджи, за да докаже, че коварниятъ планъ